

Hardsyssel Historiske Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Invitation til sommermøde i

Historisk Maritim Center i Thyborøn

Datoen for den officielle åbning af det nye Historisk Maritim Center i Thyborøn, som er oprettet af direktør Gert Normann Andersen og JD-Contractor, er endnu ikke offentliggjort. Men lørdag den **15. juni** har medlemmerne af Hardsyssel Historisk Samfund mulighed for at komme inden for i det nye center, se bygningen og de museer, der er indrettet i huset, og høre Gert Normann Andersen fortælle om stedet og om nogle af de enestående fund, det rummer.

Historisk Maritim Center er således ramme om Hardsyssel Historisk Samfunds årlige sommermøde. Det starter kl. 14 og slutter kl. 17. Alle er velkomne til mødet. Adressen på Historisk Maritim Center er Kystcentervej 3, 7680 Thyborøn.

Historisk Maritim Center har til huse i den bygning, som tidligere var hjemsted for Kystcentret i Thyborøn. I dag er hele bygningen nyistandsat og delvist ombygget, så den kan rumme museumsudstillinger, butik og café og andre publikumsfaciliteter, f.eks. foredragssal og to små biografteatre. Fra cafeen på første sal er der vidt udsyn over Thyborøn Kanal, klitterne og havet samt mindeparken for Jyllandsslaget.

Programmet for dagen

Der er følgende program for sommermødet:

- Kl. 14.00: Velkomst ved næstformanden i Hardsyssel Historisk Samfund, Ove Nørholm
- Kl. 14.15: Direktør Gert Normann Andersen fortæller om centret og spektakulære fund.
- Kl. 15.15: Rundgang i centret og museumsudstillingerne på egen hånd. NB: Der er elevatorer mellem etagerne i centret.
- Kl. 16.00: Kaffe i cafeen. Prisen for kaffe og kage, inkl. entré, er 150 kr. for medlemmer og 200 kr. for ikke-medlemmer.
- Kl. 17.00: Tak for i dag.

Vigtigt!! Af hensyn til kaffen er tilmelding til sommermødet nødvendigt.

Tilmelding er på Hardsyssel Historisk Samfunds hjemmeside **www.hardsyssel.org** Der er også mulighed for tilmelding til foreningens formand, Gudrun Gormsen, på tlf. 5153 6560.

Sidste frist for tilmelding er lørdag den 8. juni.

Forlis, dykning, hvalfangst og eksplosion i det nye center

Historisk Maritim Center, der er ramme om Hardsyssel Historisk Samfunds sommermøde lørdag den 15. juni, rummer fire museer – Forlismuseet, Dykkermuseet, Hvalfangstmuseet og Eksplosionsmuseet. Derudover er det store bibliotek, som Gert Normann Andersen har samlet af maritimhistorisk og anden relevant litteratur og materiale, f.eks. søkort, flyttet til centret. Biblioteket, der fremover skal tjene som forskningsbibliotek, fylder godt 2.000 hyldemeter.

Eksplosionsmuseet

Når man træder ind i det nye center, mødes man som det første af en stor kanon og et missil. Begge hører til udstillingerne i Eksplosionsmuseet, som fortæller om alle former for miner, granater og missiler, der har været anvendt til søs. En stor del af dem er hentet op fra havets bund.

Dykkermuseet

I Dykkermuseet fortælleres om dykkernes arbejdsvilkår og udstyr. Det er en verden, som mange landkrabber nok ikke har stor indsigt i, så man kan måske blive forundret over at se, hvordan man arbejdede i ældre dykkerklokker, eller over at kigge ind i et trangt trykkammer. I Dykkermuseet er der også lejlighed til at sætte sig i "Kronprinsens dykkerstol".

Forlismuseet

Sådan forestiller grafikereren i Historisk Maritim Center sig, hvordan det var, lidt før grønlandsskibet Hans Hedtoft sank. Skibet blev overisat i den høje sø. Alle ombordværende har siddet inde i skibet, da det gik ned. Redningsbådene var overisede og sad fast. Gik nogen ud på det isglatte dæk, faldt de straks over bord.

Forlismuseet optager en stor del af arealet i centrets stueetage. Her fortælles der om skibsforlis fra vikingetiden til i dag.

Gert Normann Andersen foretog i 1997 sammen med Nationalmuseet en undersøgelse af "Aggersundskibet", der dateres til sen vikingetid/tidlig middelalder. For at bevare skibet blev det efter undersøgelsen dækket til med sand og sten. Der fortælles om undersøgelsen, og ved Forlismuseet står et lignende vikingeskib, "Imme Struer".

I museet fortælles også om voldsomme forlis fra nyere tid, f.eks. grønlandsskibet "Hans Hedtoft", der forsvandt ved Kap Farvel, og den store færge "Estonia", som forliste i Østersøen.

Der vises modeller af forliste skibe og genstande, som er hentet op fra vrage på havets bund.

Dette billede viser nogle af de genstande, som centret har i magasinet til opbygningen af en kopi af radiolokalet på Hans Hedtoft. Figuren er en kopi af telegrafist Carl Dejligbjerg i fuld størrelse.

Hvalfangstmuseet

Engang var hvalolie en vigtig energikilde – ikke kun til lampeolie, men også som drivolie til dampmaskiner, og den risikable fangst på de store havpattedyr var en indbringende forretning. Hvalfangstmuseet fortæller historien om hvalfangerne og viser de enorme harpuner og andre redskaber, som man brugte i jagten på dyrene.

Sæt **X** i kalenderen

Det næste arrangement i Hardsyssel Historisk Samfund

Historiens Dag 2024

Historiens Dag holdes lørdag den **26. oktober** på Skærum Mølle ved Vemb.

Niels - Ole og "Herlige Herborg"

Forfatterne til "Herlige Herborg", Ole Dalgaard (tv) og Niels Kvist Vissing.

Niels og Ole gik i skole sammen i Herborg Skole i starten af 1960-erne. Dog ikke i samme klasse. De var også helt unge sammen i landsbyen lidt sydvest for den større by, Videbæk, inden arbejdslivet efterhånden gav dem nye græsgange. De to deltog på flere måder som drenge og unge aktivt i sognets liv, og de har også, både alene og sammen, lavet adskillige "skarnsstreger" i området. Som man nu almindeligvis gjorde og gør i de aldre.

I dag er Ole, der bor i Tjørring ved Herning, og Niels, der bor i Randers, som 68-årige godt i gang med pensionisttilværelsen. Det er for de fleste en alder, hvor man i tilværelsen ser mere tilbage end frem. Og set helt tilbage i detaljer til drenge- og ungdomsårene har Ole Stræde Dalgaard og Niels Kvist Vissing i den grad gjort. Resultatet kan læses på omkring 320 bogsider på internetadressen www.herborgskriv.dk under overskriften "**Herlige Herborg**".

Niels og Ole har holdt venskabet vedlige lige siden drenge- og ungdomsårene. Det er via disse jævnlige møder, sammenkomster og opfordringer fra deres nære omgivelser, at de har ført ideen om at nedfælde deres oplevelser som drenge og unge i Herborg på skrift. En proces, der frem til det færdige resultat har strakt sig over knapt halvandet år.

Derfor "Herlige Herborg"

Her sætter Ole og Niels nogle ord på, hvorfor de valgte at samle og udgive erindringer fra deres barndom og ungdom i deres fødestavn, og hvorfor de valgte titlen "Herlige Herborg":

- For os var Herborg et fantastisk sted at vokse op. Vi havde en dejlig barndoms- og ungdomstid med bl.a. dygtige ledere og lærere på skolen, et rigt foreningsliv med fortrinlige ledere og masser af frivilligt arbejde i alle led – og hvor der var masser af plads og hjerterum til os børn. Vi husker byen og sognet som et sted, hvor der var et stort sammenhold, og hvor man kom hinanden ved på kryds og på tværs af alder, erhverv og status. Vi ser tilbage på den tid med taknemlighed og også med en god portion stolthed på byens og sognets vegne, understreger de.

Deres udgivelse bygger bl.a. på i alt ca. 75 interviews med og beskrivelser af virksomheder og personer, der bor i eller har boet i Herborg. Materialer fra Lokalhistorisk Arkiv, Landsarkivet, kirkebogen, diverse protokoller, jubilæumsskrifter, lokale dagblade, erindringskriv og slægtsbøger indgår også i "Herlige Herborg".

Afgrænsning og begrænsning

- Den største udfordring for os har været at afgrænse, hvad der skulle med i udgivelsen, og begrænse omfanget af de mange indtryk, vi husker og gerne ville have med. Det skal jo være rimeligt overskueligt for andre at læse. F.eks. valgte vi ikke at beskrive de enkelte gårde i sognet. Det ville blive alt for omfattende, men i vores skriv har vi et bilag med om udstykning af gamle gårde i Herborg, hvor man bl.a. kan se, hvem der har ejet gårdene gennem tiden, siger de to.

I arbejdet med udgivelsen har Ole og Niels delt opgaverne mellem sig på den måde, at Ole har lavet stort set alle interviews og skrevet det meste af teksten, mens Niels har taget sig af IT-opsætningen af tekst og fotos. (I øvrigt er det Niels' hustru, Lola Vissing, der har designet hjemmesiden til deres skriv). I den sammenhæng gjorde de to sig også mange overvejelser, om "Herlige Herborg" skulle udgives som en bog eller i en udgave, der udelukkende kan læses på nettet på www.herborgskriv.dk

- Vi valgte at udgive på nettet af to grunde. For det første, fordi vi i udgangspunktet ikke kunne overskue økonomien i at udgive en traditionel bog med så mange sider. For det andet, fordi det i princippet er muligt at rette eventuelle fejl og opdatere med nye oplysninger i en netudgave, hvilket af gode

Indkørslen til Herborg fra vest. Som det ses, spiller virksomheden Herborg Smede- og Maskinforretning stadig en stor rolle i landsbyen – som den gjorde det, da Niels og Ole var knægte og unge i Herborg.

grunde ikke er muligt i en bog, der er trykt. Ulempen ved den net baserede løsning er jo så, at "Herlige Herborg" skal læses på en computer og ikke i "en bog i hånden", som mange nok ville foretrække. For os har det været begrænsningens kunst i forhold til økonomien. Og udgivelsen på nettet kan jo printes ud på papir, hvis det ønskes, påpeger Ole Dalgaard og Niels Vissing.

Herborg Mejeri, som det så ud i fugleperspektiv i "de gode, gamle dage". Ole Dalgaards far var i 6 år mejeribestyrer i Herborg. Det er et af de mange gamle fotos i "Herlige Herborg". (Fotoet er fra Det Kongelige Bibliotek).

De to knægte fra Herborg er meget taknemlige for den store opbakning, som de på alle måder har fået fra folk i og udenfor sognet i processen med "Herlige Herborg".

- Vi er også meget glade for de mange positive tilbagemeldinger, vi på forskellig vis har fået efter udgivelsen. For os sætter det vores gode minder fra vores drengedage og ungdomstid i Herborg i et

ekstra perspektiv, at læserne har forholdt sig positivt til den måde, vi har beskrevet den tid i 1960-erne på, og at mange også selv har kunnet leve sig ind i de gode minder, understreger Niels Vissing og Ole Dalgaard.

Herborgsangen

I www.herborgskriv.dk er der bl.a. også et genoptryk af Herborgsangen, der på melodien "Jeg ved, hvor der findes en have så skøn" er skrevet af Tove Dahl i 1990 som en hyldest til Herborg.

Her er de to sidste vers i sangen, som understreger, at som Herborg var i 1960-erne og 1970-erne i Niels Vissings og Ole Dalgaards perspektiv – sådan var det også i Tove Dahls perspektiv i 1990:

*Et sammenhold trives herude mod vest,
her snakker man sammen til hverdag og fest,
man hjælper hinanden, så vidt som man kan,
det gør man i by – og det gør man på land.*

*Jeg tror ikke, der er en eneste plet
i Danmark, hvor alt er så lyst og så let,
som netop i Herborg, det sogn hvor vi bor,
hvor meninger brydes, - hvor trivselen gror.*

Næste arrangement:

"Den første grundlov – 175 år" på Historiens Dag i oktober

Den 5. juni i år var det 175 år siden, at Danmark fik sin første grundlov.

Det bliver markeret og bliver hovedtemaet med et foredrag af Lars Hovbakke Sørensen, når Hardsyssel Historisk Samfund **lørdag den 26. oktober** holder Historiens Dag på Skærum Mølle ved Vemb. "Historiens Dag" er traditionelt en af foreningens tre årlige møder. Det er også her, at den årlige udgivelse af Hardsyssels Årbog præsenteres.

Lars Hovbakke Sørensen er en af de mest anvendte kommentatorer og analytikere i både tv, radio og aviser af aktuelt dansk og europæisk politik og andre aktuelle samfundsforhold (f.eks. kongehuset i det moderne samfund). Han har i mange år undervist ved bl.a. Københavns Universitet og Aarhus Universitet.

I foredraget vil Lars Hovbakke Sørensen gennemgå udviklingen af Danmarks grundlov fra 1849 til den nyeste i 1953. Grundlovenes udvikling kan ifølge Lars Hovbakke Sørensen ikke blot ses som et udtryk for, hvordan det danske demokrati, men også hvordan den danske mentalitet og normerne og værdierne i det danske samfund har udviklet sig gennem de seneste 175 år.